

Владета Петровић*

Историјски институт
Београд

ПОВЕЉА ЦАРА СТЕФАНА ДУШАНА АНАГНОСТУ ДРАГОЈУ**

Скопље, 1349, мај 21.

Сажетак: Тема рада је оригинална повеља цара Стефана Душана коју је издао на сабору у Скопљу 1349. године. На молбу Калиника, епископа из Велбужда, цар Стефан Душан даривао је земљиште и одобрио изузеће Цркви Богородице код села Габрова на Беласици, коју је подигао анагност Драгоје. Властелин челник Ђурица требало је да пренесе посед цркви. Повељу је писао логотет Ђурађ.

Кључне речи: цар Стефан Душан, патријарх Јоаникије, епископ Калиник, дијак, анагност Драгоје, логотет Ђурађ, челник Ђурица, Скопље, Габрово, Беласица, Црква Свете Богородице, Црква Светих Арханђела.

Опис исправе

Повеља је написана на пергаменту димензија 480x452 мм канцеларијским брзописом у 33 реда. На крају повеље је потпис испод којег је додата белешка **Повелѣникъ г(о)с(поди)на ц(а)ра Гюрьгъ л(в)гвдѣтъ записъ м(ѣ)сеца маѣ ѣа**. Са црвеним мастилом су написани иницијално П, почетна слова и потпис. На полеђини рукописом XIV века стоји написано: **хрисовѣли Стефана ц(а)ра**. Повеља је оштећена влагом на два места у средини. Чува се у Архиву Манастира Св. Пантелејмона под сигнатуром № 49.¹

---

* Ел. пошта: vladeta.petrovic@iib.ac.rs.

** Рад је настао као резултат истраживања на пројектима Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Етногенеза Срба у средњем веку: Упоредна анализа историјско-културног наслеђа, генетичког материјала и предмета материјалне културе са аспекта аналитичке хемије* (ев. бр. ИИИ 47025) и *Насеља и становништво српских земаља у позном средњем веку (14–15. век)*, ев. бр. 177010.

¹ P. Lemerle, G. Dagron, S. M. Ćirković, *Actes de Saint-Pantéléemôn*, Paris 1982, 162 (S. Ćirković). Л. Славева – В. Мошин, *Српски грамоти*, 215.

Ово издање рађено је са фотографије која се чува у Архиву САНУ бр. 1400–3 и у Збирци Владимира Мошина.

Ранија издања

Ј. Шафарик, *Стара српска писма из руског манастира Светог Пантелејмона у Светој Гори*, Гласник СУД 24 (1868) 238–241; *Акты русскаго на Святомъ Аѳонѣ монастыря св. великомученика и цэлителя Пантелеимона*, Киевъ 1873, № 49 (Срб. 3); С. Новаковић, *Законски споменици*, 758–760.

Опис и анализу документа дали су:

Р. Lemerle, G. Dagron, S. M. Ćirković, *Actes de Saint-Pantéléemôn*, Paris 1982, 162–164 (S. Ćirković); Ј. Славева – В. Мошин, *Српски грамоти од Душаново време*, Прилеп 1988, 215–216.

Текст повеље*

+ Пише и повелѣва ц(а)р(ь)ство ми да е въ свѣдѣнне всѣкомѸ добро-
дѣтелно всеразѸмно съ истинною ц(а)р(ь)скагѸ словесе съставленне. При-
иде же |2| вселенага въста събравши се радост'но Ѹ Скопи на зборѣ и
вес(е)ло по заповѣди ап(осто)л(ь)скою хитростию послѣдѸюще гла(агол)емь
сл(а)ва ти в(ть)чее безъначе|3|лие с(ь)не в(ть)цѸ съприсносѸци(не) с(ве)ти
и д(ь)ше трьгѸбо иже въ єдин(ь)ствѣ трьс(ве)тѸи тро(и)ци поклонѣемь
се. Въ прьвоначелнагѸ землю венова не|4|веса Ѹтверди прьвааго [члов]ѣка
Ѹд(а)ма създа и съ чл(о)вѣки поживе за м(и)л(о)ср(ь)днѸга неи-
зр(е)ченнних(ь) си бл(а)гости съшьде съ неб(е)се, и гави се ап(осто)ломь
си |5| оуче их(ь) гла(агол)ю николи же вт[ь]лѸчит[и] се кр(Ѹ)с(али)ма. Тѣм
же съмотривше бо(го)носных(ь) в(ть)цѸ съставкнига и съборьних(ь)
того рад[и] ми снимь послѣдѸемь |6| вад[ь] с(ве)тих(ь) в(ть)цѸ гаже сѸть
Ѹзаконенна и ұставили и Ѹтвердили и направили в(о)ж(ь)с(т)вѸнимь
цр(ь)квямь записовати и Ѹтвердити пов(е)ле |7| и хрисовѸле слова
ц(а)р(ь)ска. Тѣм же вьбразомь послѣдоующе и азъ рабъ Х(рі)с(т)оу
Стефан(ь) въ Х(рі)с(т)а Бог(а) вл(а)говѣрныи ц(а)рь самодръжц(ь) |8|
всѣх[ь] ср(ь)бских(ь) и грьчких(ь) и поморских(ь) земель. И ц(а)р'ство
ми вн(о)моуи законѸ навикѸ много дръзновленне и надеждѸ имѣе къ

---

* Редакција издања и превода: Т. Суботин Голубовић.

|9| б(о)жс(т)внѣи цр'кви сп(а)са Х(р)и(с)та <б(о)г(а)> и прѣч(и)стик кр҃м
 мат(е)рь застѣпницоу и влад(ы)ч(и)цѣ вселенѣи и кже въ С(в)етѣи Горѣ
 Ѧѡвн(ь)стѣи г(о)спождѣ Б(о)городицоу. и ве|10|сплтних небескыхъ силъ
 Михаила и Гаурила припадаю и м(о)лю се милосрднима вчима възрѣти
 на смѣренною мою д(о)ушѣ. Ти же г(о)спожде|11|мога прѣчистага
 Б(о)городице моли с(ь)на своего чл(о)вѣк(о)любнваг҃м величѣю и просла-
 влѣю име твое вѣдомѣ славы твоѣ попечение твороу |12| елико мнѣ
 възможно хотѣи всѣа испльн(и)ти прѣч(ь)с(т)ьны домъ хр(а)ма твоѣг҃м.
 И благоизволи ц(а)р(ь)ство ми светиимъ и б(о)ж(ь)с(т)вннмъ
 цр(ь)квямъ |13| записовати и посланиа на с(в)етѣмѣ и ч(ь)с(т)нѣмъ
 съборѣ съ господиномъ в(т)ьцельмъ н(а)шимъ прѣвсвещеннымъ(ь) патри-
 архомъ(ь) квр(ь) Ивганикиемъ |14| и съ хресто <...> царьства ми царицею
 квра <...> [прѣвъзлюблѣномѣ царствоу ми] <..> изиде дикакъ |15|
 анагностъ Драгокъ како естъ ѡлезль више Габрова ѡ Беласици предъ
 Трѣблѣгрмь задати <храмъ> прѣчистее цр(ь)квѣ и бесплтнихъ(ь) силъ
 Михаила и Га|16|врила. Твгда справи освещен'нои кпискоупъ ван(ь)скы
 квр(ь) Кал(и)никъ крѣ вѣд[ь] свего с(ь)рд(ь)ца съ великимъ(ь) трѣдомъ се
 тыщитъ съизи дикакъ Драгоѣ |17| задати храмъ Божіи и за него се помо-
 ли кп(и)скоупъ царствѣ ми како да кс(т)ь таи цр(ь)квѣ свободна на
 вѣкы. И швы дикакъ Драгокъ съ своимъ |18| тьсниномъ да прѣбывають оу
 неи свободнѣ. И има хвѣтѣние ц(а)р(ь)ство ми и приложихъ(ь) землю къ
 внизи цо кс(т)ь растрѣвилъ вколо цр(ь)квѣ |19| и ниже црѣквѣ именован-
 ни Драгокъ до Грькова и вѣд цр(ь)квѣ слазеце до водѣничнога пѣта и
 прѣзь гѣдановѣ нивѣ како водовагѣ слазитъ тѣи|20|зи валожницѣ <...> или
 кс(т)ь ѡ немъ врахъ или вохька и цо но кс(т)ь навѣлѣжилъ мѣсто за
 млинъ прѣма спартиновѣ водѣничици и прѣд[ь] |21| водѣницомъ(ь) мѣ-
 сто за <...> и за льна или вѣдоу два или три вртѣни до велиего вр(а)ха и
 врахомъ и ѡ подѣ нива и винѣ подѣ кѣде вѣде тако ра|22|стребити <...> с
 мцѣ<...> а с вадомъ на вратосиновѣскихъ(ь) топиль под[ь] спьшькее нивѣ
 ꙗ вртѣн(ь) нивѣ с вадомъ(ь) и под[ь] Габршвѣ Беротичевѣ нивѣ |23| и кѣ-
 де мѣ вѣде драго анагностѣ Драгою с тьсниномъ и с сьродники своими
 да сѣ свободни таи цр(ь)ква и домъ Б(о)городице и въ век и века. |24| И
 къ томѣ аще кто цо приложи цр(ь)кви волшмъ(ь) и хотѣниемъ своимъ
 вѣд[ь] своѣ вѣштине или вѣд[ь] кѣпенице или нивѣ или виноград[ь] или

млинь или инѡ |25| ѡо либо или вѡд[ь]ѡо <..> селити свободни люд[и] къ црѣкви <..> тизи да работаютъ цр(ь)кви а иномѡ никомѡ. И свободи их(ь) ц(а)р(ь)ство ми вѡд[ь] приселице и димни|26|не и бирь и сокѣ и по<...> и псара и позѡба и поноса иномистра и травнине и градежа кога либо и гр[а]да зиданиа и котла да им нѣст(ь) прос(то) |27| рекши вѡд[ь] вѣх(ь) работъ великихъ и малихъ. Да неимать вѡласти на нь ни кефалиа ни кнезь ни тѣзи комѡ се прилѡчи држати Габр(ѡ)вѡ понѣ|28|же изволи ц(а)р(ь)ство ми да кс(ть) свободнь домъ в(о)жи таи цр(ь)ковь съ всемъ периѡр(ѡ)мъ и сикъ записаникъ ѡтверди ц(а)р(ь)ство ми въ вѣкѡ оутвержденикъ |29| и дос(то)паникъ ц(а)р(ь)ско какѡ да кс(ть) въ вѣкы неразоримо никымъ. Кто ли дрѣзне такови вѡд[ь] настоющих(ь) забавити в(о)ж(ь)ствьнои тоизи цр(ь)квѣ |30| таковаго да разо<...> и прѣчистага мати г(оспо)днѣ и да кс(ть) проклетъ вѡд[ь] троице кѡдиносѡцие и да мѡ кс(ть) сѡпърникъ арх(ан)г(ел)ь Миx(а)иль въ д(ь)нь сѡдни |31| и паки да кс(ть) проклетъ вѡд[ь] т̄ и н̄и ѡт(ь)ць кѣже въ Никеи и вѡ д̄ еу(анг)елисти и вѡд[ь] с(ве)таго Симона и с(ве)тителѣ Сави и вѡд[ь] сикга зѡра и вѡд[ь] ц(а)р(ь)ства ми |32| да нѣк в(лаго)словень. И посла ц(а)р(ь)ство ми властелинаъ чел(ь)ника Гюрица и нарѡчих(ь) мѡ да издасть цр(ь)кви сиа више писаннага. Тко ли потвори ѡо ѡт(ь) |33| сихъ написанихъ ц(а)р(ь)ства ми и кѡдина чрѣта, такови да примет[ь] гнѣвъ и наказание и да плати .Ѣ. п(е)р(п)ерь.

+ СТ(Е)Ф(А)НЪ ВЪ Х(РИ)С(Т)Я БОГА БЪЛ(А)ГОВѢРНИ Ц(А)РЬ

Повелѣникъмъ г(о)с(поди)на ц(а)ра Гюрьгъ л(ѡ)гѡдетъ записа м(ѣ)сеца маа к̄а.

Превод

Пише и заповеда Царство ми – да је на знање свакоме да састављању истинитог царског слова, поштено и разумно, приступи сва васељена, пошто се са радошћу окупила на сабору у Скопљу, те весело, по заповести хитро следећи апостолску мудрост, говоримо: „Слава ти Оче безначелни, Сине Оцу саприсносуптни, Свети Душе – троје вас је сједињено у трисветој Тројици којој се клањамо.“ У почетку је земљу основао, небеса утврдио, првога човека Адама саздао и са људима поживео, милосрђа ради неизрецивих својих доброта, пошто је сишао с небеса, и јавио се апостолима својим, учећи их да се никад не одрекну

Јерусалима. Стога и ми, пошто смо видели дела богоносних отаца и њихове саборе, следимо оно што су свети оци озаконили и уредили и утврдили, и учинили да се божанственим црквама записују и потврђују повеље и хрисовуље, слова царска. На исти начин и ја, раб Христу Стефан, у Христу Богу благоврени цар самодржац свих српских и грчких и поморских земаља – пошто је упознато Царство ми са оним законом, и имајући многу смелост и наду (усмерену) ка божанственој цркви Спаса Христа Бога и Пречисте Његове Мајке, која је заступница и владичица васељене и онога што је на Светој Гори Атонској, Госпође Богородице, и бестелесним небеским силама Михаилу и Гаврилу припадам и молим се да милосрдним очима погледају моју смерну душу. А Ти, Госпођо моја Пречиста Богородице, моли Сина свога човекољубивог, јер величам и прослављам име твоје, о дому славе Твоје старам се, колико могу – све ћу испунити пречистоме дому храма Твога. И благоизволи Царство ми да запише светим и божанственим црквама на сабору са господином оцем нашим преосвећеним патријархом кир Јоаникијем и са хрис(тољубивом) царицом Царства ми царицом кира ... превазљубљеном. Изнесе дијак анагност Драгоје да је узео зидати више Габрова у Беласици пред Трешљегрмом храм Пречисте и бесплотних сила Михаила и Гаврила.

Тада обави освештање епископ бањски кир Калиник и, зато што се искрено и са великим трудом постарао овај дијак Драгоје да зида храм Божији, замоли у његово име епископ Царства ми да буде та црква слободна заувек, а овај дијак Драгоје са својом тазбином да у њој пребива слободно. И пожелеле Царство ми да јој приложи земљу коју је именовани Драгоје раскрчио око цркве и ниже цркве – до Гркова и од цркве када се сиђе до воденичног пута и преко Гуданове њиве како водавања силази ка тој Валожици са ... или је у њему орах или је воћка и место које је обележио за млин према Спартиновом воденичишту и пред воденицом место за ... или буду два или три вретена до великог ораха и орахом и под њиву и даље ниже, где се буде раскрчило ... са вадом на Братосиновска топила, под Спасшке њиве и од вретена њиву са вадом, и под Габровом Беротичеву њиву. И куда буде било драго анагносту Драгоју са тазбином и са својим сродницима – да је слободан и да су слободна та црква и дом Богородичин у веке векова. И ако к томе још неко нешто приложи цркви, својом вољом и хтењем од своје баштине или од купљеница, било њиву било виноград, или млин или шта друго или нешто буде... селити се слободни људи к цркви ... и ти да раде цркви и никоме другоме. И ослободи их Царство ми од присе-

Владета Петровић

лице и димнине и бира и соћа и ... и псара и позоба и поноса и номистра и траварине и било каквог грађења и градозидања и котла; и просто речено – да им није ни великих ни малих работа. Да власт над њима нема ни кефалија ни кнез нити онај коме западне да држи Габрово, јер одлучило је Царство ми да је слободан дом Божји, та црква са целим периором и овај запис утврди Царство ми за сваку потврду и својину царску, тако да га нико у векове не разори. Ко ли се од садашњих дрзне да засмета тој божанственој цркви, таквога да ... и пречиста мати Господња, и да је проклет од Тројице јединосущне, и да му је арханђел Михаило супарник у дан судњи, и још да је проклет од 318 отаца у Никеји и од четворице јеванђелиста и од светог Симона и светитеља Саве и од овога сабора, и од Царства ми да није благословен. И посла Царство ми властелина челника Ђурица и наложих му да изда цркви ово више писано. Ко ли прекрши и једну црту од онога што је написало Царство ми, тај да прими гнев и казну и да плати 500 перпера.

+ СТЕФАН У ХРИСТА БОГА БЛАГОВЕРНИ ЦАР

По заповести господина цара Ђурђа логотет записа месеца маја 21.

Дипломатичке особености

Повеља почиње симболичном инвокацијом. После симболичне инвокације следи промулгација (нотификација): **Пише повелѣва царство ми да е въ свѣдѣние всѣкомъ**. С. Станојевић је био мишљења да је ову повељу логотет Ђорђе састављао под утицајем световних повеља за време сабора у Скопљу, када је донет и Законик, како дословно стоји у повељи: **Добродѣтелно всеразмно съ истиною царскаго словесе съставление прииде же велената въста събравъши се радостно ѿ Скопи на зборѣ**.² Још две црквене повеље цара Душана промулгацијом као и световне повеље. Идентичну промулгацију има Душанова повеља Хиландару, издата у Радовишту, док јој је слична она у повељи о селу Карбинцима.³

После промулгације долази опширна експозиција у којој се истиче да се на сабору у Скопљу *скупила сва васељена*. Цар Стефан Душан по примеру светих отаца божанственим црквама записују и утврђују повеље и хрисовуље слова царска. Потом се цар, надајући се и

---

² С. Станојевић, *Промулгација (Нотификација)*, Глас 94 (1914) 230–262, 260.

³ И. Коматина, *Повеља цара Стефана Душана Хиландару*, ССА 13 (2014), 209, 210; В. Петровић, *Повеља цара Стефана Душана Хиландару о селу Карбинцима*, ССА 14 (2015) 108, 109, 110.

верујући у цркву Искупитеља и Богородице, која је на Светој Гори атонској и у Бестелесне Михаила и Гаврила, пада ничице пред Светом Богородицом и моли је да баци милостив поглед на његову душу и да посредује код свог Сина; он ће славити и поштовати њено име и бригнуће се о њеном боравишту, колико год то буде било у његовој моћи, у жељи да свим добрима снабде поштовану кућу подигнуту њој у славу. У експозицију је уметнута интитулација која гласи: **И азъ рабъ Хрістоу Стефанъ въ Хріста Бога благовѣрныи царь самодръжць всѣхъ сръбскихъ и грѣчкихъ и поморскихъ земель.**

После опширног уводног дела говори се конкретном поводу за издавање повеље. Дијак анагност Драгоје дошао је код цара у вези са црквама Пречисте Богородице и арханђела Михаила и Гаврила, које је почео да гради изнад Габрова на Беласици. Богородичин храм је освештао бањски епископ Калиник, који је подржао молбе дијака Драгоја код цара Душана да цркви потврди посед.

Диспозиција садржи царску сагласност за молбе Драгојеве, уз сагласност царице Јелене и патријарха Јоаникија, а у њој су записани прилози којим се заокружује посед који је раскрчио око Богородичине цркве и ка селу Гркову. У посед је улазило и место обележено за млин, вада и њива са вадом, тј. каналом за наводњавање. Након набрајања међника црквеног поседа даје се слобода за анагноста Драгоја, његову тазбину и сроднике, као и саму цркву и све што јој буде у будућности приложено. Имунитетне одредбе садрже ослобађање црквених људи од приселице, бира, соћа, поклисара, псара, позоба, поноса, номистра, травнине, градежа, градозиданија, котла. Црква добија и административни имунитет у односу на локалну власт – кефалије, кнеза и било ког држаоца Габрова.

Санкција садржи поред уобичајене духовне санкције и материјалну санкцију, такође у уобичајеном износу од 500 перпера. Између духовне и материјалне санкције додат је податак о ченику Ђурици који је требало да пренесе посед цркви.

Есхатокол повеље садржи потпис владара и датум.

Потпис + **Стефанъ въ Хріста Бога благовѣрныи царь** јавља се и на акту којим се стонски доходак уступа манастиру Светих Арханђела у Јерусалиму. Сличан је потписима у оригиналним хрисовуљама за светогорске манастире Зограф (април 1346) и Ватопед (април 1348), као и на скопској хрисовуљи цара Душана за келију Светог Саве Јеруслаимског

Владета Петровић

у Кареји (1348).⁴ Нажалост у повељи је забележен само месец када је издата повеља, без године и индикта. У краткој белешци пре датума наводи се да је по наређењу цара повељу записао логотет Ђурађ. Помену писара у белешкама о настанку повеља *редовно се јављају код аката сачуваних у оригиналу*.⁵ Иначе логотет цара Душана Ђурађ у периоду од 1349. до 1355. године, помиње се као писац још неких повеља.⁶

Завршна разматрања

Како је већ истакнуто у историографији у овој повељи су очувани подаци о начину формирања једног малог парохијског властелинства. Писар и чтац Драгоје је за време заседања сабора у Скопљу 21. маја 1349. године дошао пред цара Душана и саопштио да је више Габрова у планини Беласици окрчио земљиште за цркву посвећену Богородици. Његове намере пред сабором и царем подржао је надлежни епископ бањски (велбуждски) Калиник. Драгоју је дата дозвола да може са својим сродницима и убудуће крчити државну земљу, а уз то му је дато и право да може слободно насељавати људе. Властелинство је добило порески и административни имунитет. Очигледно је да је властелинством требао да управљао сам ктитор цркве чтац Драгоје пошто би га запопио надлежни епископ. Хрисовуљом, коју овом приликом приређујемо, цар Душан је специјалним повластицама за крчење земаља и насељавање по њима слободних људи омогућио да се на том поседу развије ново село. Оно је названо *На поду* а њега су Дејановићи заједно са црквом, по свој прилици после Драгојеве смрти 1377. године даровали Светом Пантлејмону на Светој Гори.⁷

---

⁴ Д. Живојиновић, *Скопска хрисовуља цара Душана за келију Светог Саве јеруслаимског у Кареји*, ССА 7 (2008), 69.

⁵ С. Ђирковић, *Хиландарски игуман Јован*, 68. Видети и рад: С. Бојанин, *Хрисовуља Стефана Душана о даровању села Лесковљана Хиландару*, ССА 4 (2005) 126–127.

⁶ С. Станојевић, *Дијак, Граматик, Нотар, Канцелар, Номик, Логотет*, Глас 106 (1923) 86. С. Бојанин, *Хрисовуља Стефана Душана о даровању села Лесковљана Хиландару*, 123. Од 1349. године помиње се као логотет. Остао је као логотет и у служби цара Уроша.

⁷ Р. Грујић, *Лична властелинства српских црквених претставника у XIV и XV веку*, Гласник СНД 7 (1934) 60–61. Р. Грујић, *Руска властелинства по Србији у XIV и XV веку*, ИЧ 5(1954–1955) 61.

Повеља цара Стефана Душана анагносту Драгоју

Просопографски подаци

У претходним свескама *Старог српског архива* већ су објашњени су просопографски подаци: **царица Јелена**, 14 (ред у изворнику); патријарх Јоаникије, 13; Ђурђ логотет (након потписа), према *Прегледу*, ССА 10 (2011) XXXV–LXVIII.

Драгоје, 15, 16, 17, 19, 23 (редови у изворнику) – дијак, анагност.
Ђуриц, 32 – челник.

Калиник, бањски (велбуждски) епископ, 16 – био је игуман Хиландара око годину дана, после Теодула (јануар 1347), а пре Јована или Саве (1348). У овој повељи јавља се као бањски епископ који интервенише код цара Душана за анагноста Драгоја.

Литература: В. Мошин – А. Пурковић, *Хиландарски игумани средњег века*, 66–67; Д. Живојиновић, *Калиник*, 124–134. Д. Живојиновић, *Простага цара Стефана Душана хиландарском игуману Калинику*, ССА 6 (2007) 109.

Важнији појмови и установе

У претходним свескама *Старог српског архива* већ су објашњени појмови и установе: **збор**, 2 (ред у изворнику), **повеље**, 6; **хрисовуље**, 7; **цар**, 7; **самодржац**, 7; **патријарх**, 13; **царица**, 14; **дијак**, 14, 16, 17; **анагност**, 15; **вретено**, 22; **баштина**, 24; **купљеница**, 24; **приселица**, 25; **димнина**, 25–26; **бир**, 26; **соће**, 26; **псар**, 26; **позоб**, 26; **понос**, 26; **иномистро**, 26; **градозиданије**, 26; **котал**, 26; **кефалија**, 27; **кнез**, 27; **челник**, 32; **логотет** (након потписа), **траварина**, 27; **работе**, 28; **перриор**, 29; **перпера**, 33, према *Прегледу*, ССА 10 (2011) XXXV–LXVIII.

Вада, 22 – водовађа, бразда, помоћни канали који из извода воду доводе до сваке њиве или врта. Слично као и изводи и оне су му морале имати природни пад. Ова врста наводњавања била је развијена у долинама Вардара, Лепенца и Брегалнице. Такође, била је развијана и на Косову и Метохији. Водовађама или вадама називају се и канали којима је у рударству довођена вода до плакаоница или самокова.

Литература: *ЛССВ*, водовађа (вада, бразда) 94–95 (С. Мишић).

Топографски подаци

Скопље, 2 (ред у изворнику) – град, данас главни град БЈР Македоније.

Габрово, 15 – истоимено данашње село у Македонији.

Беласица, 15 – планина у Македонији.

Vladeta Petrović
Institute of History
Belgrade

**THE CHARTER OF EMPEROR STEFAN DUŠAN
TO ANAGNOST DRAGOJE**
Skopje, 1349, May 21st

Summary

The article discusses charter of Emperor Stefan Dušan issued in Skopje on May 21, 1349. Information about forming a small parish estate are preserved in it. Scribe Dragoje came to the Emperor and announced that he had cleared a land near village Gabrovo on the mountain Belasica with intention to donate it to his endowment, the church of the Holy Virgin Mary. His intentions were supported by Kalinik, bishop of Banja (Velbužd). The Emperor gave to Dragoje and his relatives freedom and permission to continue to clear more state land and settle free people. Estate was given tax and administrative immunity. The charter regulations facilitated development of a new village called "Na podu". In 1377, Dejanović's donated this village, together with the church, presumably after Dragoje's death, to the Monastery of Saint Panteleimon on Mount Athos.

Key words: Emperor Stefan Dušan, Patriarch Joanikije, Bishop Kalinik, *dijak* (scribe), *anagnost* Dragoje, Logotet Đurađ, *čelnik* Đurica, Skopje, Gabrovo, Belasica, Church of the Holy Mother of God, Church of the Holy Archangel.